

Koronakommisjonen

Kommisjonen er oppnevnt i statsråd 24. april 2020

INTERVJUREFERAT – KJELL INGOLF ROPSTAD

Intervju av:	Kjell Ingolf Ropstad
Sted:	Tollbugata 12, Oslo
Tid:	12.01.22, kl. 12.30-14.00
Digitalt eller fysisk:	Digitalt
Leder av intervjuet:	Tone Fløtten, kommisjonen
Øvrige deltagere som deltok fysisk:	Ingen
Øvrige deltagere som deltok digitalt:	Per Arne Olsen, Astri Aas-Hansen og Pål Rørby fra kommisjoen. Ida Skirstad Pollen, Frode Veggeland, Anne Grødem og Anne Werenskjold fra sekretariatet. Anni Haugen fra PwC.
Ev. bisittere	Jorunn Hallaråker Heggelund

PRESISERING OM REFERATET

Dette referatet er utarbeidet i dialogs form og er en gjengivelse av det som ble sagt under intervjuet, med enkelte språklige justeringer. Spørsmål og bemerkninger fra kommisjonen fremkommer i fet skrift.

INNLEDNING AV INTERVJUET

Tone Fløtten ønsker velkommen og presenterer deltagere til stede.

Ida Skirstad Pollen presenterer de praktiske og rettslige rammer for intervjuet

- Det er satt av 1 ½ time til intervjuet.
- Det tas lydopptak av samtalen og skrives referat fra samtale. Referatet vil bli forelagt deg for gjennomlesning så snart det er renskrevet, og du kan da komme med eventuelle korrigeringer/suppleringer. Det er ikke tanken da at det skal være en ny forklaring.
- Lydopptaket og referatet er kommisjonens interne dokumenter, og det vil i utgangspunktet ikke bli gitt innsyn i dette materialet så lenge kommisjonen arbeider. Offentleglova gjelder og det er derfor en plikt til å vurdere meroffentlighet. Etter overlevering vil det vurderes meroffentlighet i sentrale referater. Etter avlevering av

kommisjonens arkiv er det Arkivverket er det de som forvalter innsyn i kommisjonens arkiv.

- Du har ikke plikt til å forklare deg for kommisjonen. Vi er takknemlig for at du stiller til en samtale. Vi forstår det slik at du er villig til å svare på en del spørsmål.
- Når du først velger å forklare deg for kommisjonen, kan du forklare deg også om taushetsbelagte forhold. (Se lov om informasjonstilgang for Koronakommisjonen (koronakommisjonsloven) § 2.) Og det du forklarer deg om –som er taushetsbelagt – har vi som er til stede her taushetsplikt om. (Forvaltningsloven §§ 13 til 13 f, jf. lovens § 3.)
- Det presiseres at opplysninger fra samtalen vil kunne bli vist til i den endelige rapporten. Kommisjonen vil følge praksis fra tidligere granskningskommisjoner: I utgangspunktet er det kun leder som vil bli navngitt. Dette innebærer likevel ikke en garanti for at ikke også andre personer kan bli identifisert ut fra konteksten i rapporten.
- Vi vil sterkt oppfordre deg til ikke å spre videre det som blir snakket om under dette intervjuet. Det vil svekke verdien av senere eventuelle forklaringer, og kunne være forstyrrende for den arbeidsroen kommisjonen trenger.
- Kommisjonen har adgang til å behandle personopplysninger uten samtykke, og er for øvrig bundet av personopplysningsloven.

Er det noen merknader eller spørsmål til innkallingen eller det som er gjennomgått her?

Nei.

Tone Fløtten presenterer overordnede temaer som tas opp:

- BFDs arbeid og rolle under pandemien, da kommer vi også litt inn på Koordineringsgruppen for tjenester til sårbare barn og unge
- Erfaringene i tjenestene på BFDs ansvarsområder
- Vaksinestrategien
- Barn og unge gjennom pandemien
- Etter pandemien: erfaringer og læringspunkter

FORKLARING

Hva er det aller viktigste budskapet fra deg til kommisjonen?

Jeg er takknemlig for at jeg fikk bruke tid på feltet. Det var en grunn til at det var hovedtemaet og en prioritering i regjeringens strategi og i BFDs arbeid. Vi vet at konsekvensene av pandemien og av tiltakene vil ramme de som er mest sårbare, herunder barn og unge. At det er et tema som blir godt omtalt i rapporten og at man ser på hva man kan lære for å håndtere det bedre i lignende eller i andre situasjon, det er viktig. I forberedelsene til intervjuet har jeg tenkt på hva vi kunne gjort annerledes og hva jeg har lært av dette. Hvis det passer for kommisjonen kan jeg si noe om det?

Det har vi noen spørsmål om på slutten av intervjuet, så vi kan godt vente og ta underveis i intervjuet.

Det er fint. Læringspunkter er noe av det jeg har tenkt på i forberedelsene til intervjuet, når jeg har prøvd å tenke tilbake. Mye av dette er det ikke sikkert jeg klarer å erindre alt av, det er mye som er lenge siden nå.

Tema 1. BFDs arbeid og rolle under pandemien.

Pandemien var i utgangspunktet en helsekrise, men berørte alle deler av samfunnet. Hvordan oppfattet Barne- og familiedepartementet sin rolle i pandemien? Endret dette seg underveis?

Min opplevelse var tydelig. Vi hadde sektoransvaret og underliggende etater og full fokus på den biten i pandemien og av håndteringen. Men jeg opplevde at BFD fikk en tydelig stemme i regjeringen, mellom departementene og på politisk nivå når det gjaldt håndteringen på av barn og unge. Det var en viktig prioritering for regjeringen. Jeg var partileder i regjering og det gjorde kanskje at barn og unge fikk en enda mer sentral plassering og gjorde at jeg som barne- og familieminister var til stede i sentrale møter. Det tenker jeg har vært positivt i håndteringen og jeg har tenkt på hvordan det ville vært hvis jeg ikke var det, eller i en annen situasjon - hvordan ville BFDs rolle være. Det er ekstremt viktig for meg at det passes på når man har en koordinerende rolle, og er opptatt av å forebygge for barn og unge, at da må man ha en sentral plassering i de ulike møtene. Det hadde vi i min tid. Jeg håper at det ikke bare var fordi jeg var partileder, men at man hadde vært til stede i RCU og den type ting.

Du kom jo i RCU som partileder. Har du tenkt på hvordan det ville vært hvis du ikke var der?

Jeg er litt usikker på om jeg hadde fått alle notatene, for R-notatene ble ikke nødvendigvis sendt ut til alle. Jeg tror det fordi mange av notatene omhandler barn og unge, men jeg er ikke sikker på det. Det er viktig at BFD får tilgang til alle notater som berører barn og unge, for å kunne komme med kunnskap, merknader og innspill til behandlingen. Så jeg opplevde det som et pluss at jeg som barne- og familieminister hadde tilgang til den behandlingen. Både justisministeren, helseministeren og statsministeren og regjeringen var tydelig på prioriteringen av barn og unge, så det var ikke slik at jeg følte jeg måtte minne om barn og unge i alle ulike sammenhenger. Det lå tungt innover hos alle. Jeg må også minne om at RCU fungerte på den måten at hvis man hadde en sak i RCU langt ute på dagsordenen, så satt man gjennom hele møtet. Det var en liberal praksis for å være til stede. Vi var opptatt av at vi som statsråder fikk innsikt vi kunne dele. RCU tenker jeg på som veldig positivt og en god måte å organisere på. Jeg tror ikke alternativet hadde vært at man satt i full regjering og diskuterte. Jeg tror alternativet hadde vært at færre personer tok valgene fordi det ofte var kort tid.

Hva med din egen rolle? Fikk du eller påtok du deg andre oppgaver i pandemiperioden enn de du vanligvis har?

Nei, jeg gjorde egentlig ikke det. BFD har en koordinere rolle uansett og et ansvar for barn og unge som et utgangspunkt. Vi jobber mye med digital trygghet uavhengig av pandemi eller ikke, men pandemien understreker behovet for alt som skjer på digitale flater. Det er en integrert del av barns hverdag. Vi fattet et vedtak om at jeg også hadde det koordinerende ansvaret for barns digitale trygghet, for det lå fragmentert mellom KD, HOD, JD og BFD. Det er det eneste jeg erindrer at endret seg i løpet av pandemien. Men som sagt er det en del av virkeligheten som kanskje er blitt forsterket gjennom pandemien.

Vi nevnte koordineringsgruppen som en egen post, men det var og en koordinering mellom departementene. Der hadde BFD en tydelig rolle. Vi var fremoverlent og tok en posisjon. Slik vi opplevde det fra embetsverksiden, så var samarbeidet mellom departementene kanskje bedre enn noen gang. Man opplevde at det var godt mulig å koordinere og samarbeide, noe vi opplevde som veldig positivt.

Hvilken koordineringsgruppe er det du sikter til da?

Koordineringsgruppen på direktoratsnivå. Vi hadde møter mellom departementene for å følge opp rapportene som kom fra direktoratene, for å snakke om de felles punktene.

Vi har oppfattet at Koordineringsgruppa for tjenester til sårbare barn og unge, som ble ledet av Bufdir, var en viktig viktig for diskusjonen og for å skape en felles situasjonsforståelse i embetsverket om tiltak som berørte barn og unge.

Vet du hvor initiativet til gruppa kom fra og hva som var bakgrunnen for opprettelsen?

Det var et initiativ vi i BFD hadde. Vi var opptatt av kunnskap. Gjennom pandemien var det mange bekymringer for konsekvenser blant annet av tiltakene og det var vanskelig å få oppdatert kunnskap om status. Vi hadde masse dialogmøter, fikk innspill og så på ulike bekymringsmeldinger. Målet var at koordineringsgruppen kunne jobbe systematisk og få inn kunnskap fortløpende for å få en status og oversikt over konkrete tiltak. Jeg brukte rapportene for eget arbeid og hadde runder i regjering for å viderebringe ekstra informasjon til statsrådene. Vi diskuterte også rapportene mellom departementet.

Ble du som minister briefet om rapportene fra denne gruppa?

Ja.

Hva skjedde etter at du hadde fått disse briefingene – hendte det at du tok konkrete initiativer i etterkant for å følge opp, enten i egen sektor, eller ved å løfte spørsmålet til regjeringen?

Ja, vi gjorde det. Mye av tilbakemeldingen særlig utover gjennom pandemien var en påminnelse om å holde ordinære tjenester åpne. Hva er viktigst for barn og unge, det er en mest mulig normal hverdag, ikke at man kommer på mest kreative forslag til tiltak. Hvis vi for eksempel hører at helsesykepleiere ble omplassert i kommunene, så kunne vi ta et møte med helseministeren som inviterte statsforvalterne og gi beskjed ut til kommunene relatert til dette. Vi hadde den typen oppfølging. Vi fikk egne rapporter og hadde gjennomganger i departementene hvor vi fikk egne konklusjoner. Vi ga tilbakemeldinger på disse og noe endte i budsjetter eller andre sammenhenger.

Så deres innspill gikk rett inn i beslutningsgrunnlag og som gruppens anbefalinger?

Min opplevelse var at det ikke var så mye forskjellige forslag som var nytt, det dreide mye seg om hvordan status og situasjonen var.

Bisitter: Det var noen konkrete forslag for å sikre at for eksempel sektoransvaret var ivaretatt, at regjeringen skulle ha et lavt tiltaksnivå og lignende. .

Hadde du noen form for interaksjon med gruppa, for eksempel at du kunne be Bufdirs folk i gruppa ta opp eller utrede bestemte tema?

Jeg kunne forsvare det. Jeg hadde diskusjoner med politisk ledelse og embetsverket om det var noe spesielt. Vi fikk oversikt over hva som kom tematisk.

Bisitter: De fikk mandat som dreide seg om å innhente opplysninger selv. Formålet for vår del var kunnskapsinnhenting.

Tenker du at det vil være hensiktsmessig at denne gruppa fortsetter også etter pandemien?

Det er godt spørsmål. Jeg er tilhenger av at mest mulig holder seg til ordinære prosesser. Vi var veldig bevisst på at tiltak som var viktig i en sektor kunne få uheldige konsekvenser i andre sektorer. Det å faktisk sitte og snakke sammen rundt et bord var veldig viktig. En av sakene vi jobbet med var en samhandlingslov, til det beste for barn ute i kommunen. Det jeg opplevde som vanskeligst var å faktisk se endring ute på bakken hos kommunene i en krevende situasjon. Jeg tror samhandling både på direktorarnivå og helt nede ut mot kommunene er det beste for barna. Jeg synes det kunne vært en positiv ting å videreføre.

Var det andre grupper eller fora innen ditt sektoransvar som du vil framheve, som også fungerte som premissleverandører?

Det var de ordinære tingene. Vi prøvde å få mye tall og statistikk. Vi opplevde kanskje at det var krevende for kommunen å rapportere på så mye. Bufdir ga mye oversikt og rapporterte tilbake til departementet på de ulike nivåene, eks gult, grønt etc. Det var mye av det som var det viktigste når vi skulle ha en oversikt over hvordan tilstanden var i sektoren. Et læringspunkt man kunne diskutert er at det var nesten i overkant mye rapportering og det ble krevende for kommunene å følge opp på en god måte. Selv om vi hadde behov for oversikt over hvordan barn faktisk hadde det i de ulike kommunene.

Dialogmøtene opplevde jeg også som nyttig. BFD har ansvar for trossamfunn. Der var det spesielle utfordringer, for eksempel knyttet til begrensning for antall deltakere opp mot trosfriheten. Forholdsmessighet var også et viktig tema der. Det var viktig å ha dialogmøter på det området.

Per nå oppfatter vi at nasjonale myndigheter har en felles forståelse av at barn og unge skal skjermes, i den grad det er mulig, når tiltak iverksettes. Vi har også et inntrykk av at dette er en konsensus som har vokst fram over tid, det var ikke en så klar prioritering da alt dette var nytt i mars 2020. Kan du si noe om hvordan denne konsensusen etablerte seg?

Jeg tror det handler om at det er en stor enighet om at barn og unge er ekstra sårbare for situasjonen som oppsto, med den typen tiltak som ble iverksatt. Det er derfor jeg sier at det ikke var noe "slåsskamp" for BFD for å vinne frem med et slik perspektiv og en slik prioritering. Det eneste jeg tenker på er at det er lett å tenke i etterpåklokskap at man ville håndtering nedstenging annerledes i mars 2020. For barn og unge er det viktigste å kunne leve som normalt så raskt som mulig. Måten man håndterte det på gjorde at man raskere kunne komme tilbake til normalsituasjon. Selv om det var brutalt med nedstengte barnehager og skoler, så var det mulig for de sårbare å komme dit. Det er et viktig perspektiv man ikke må glemme, at ved å håndtere krisen så man kommer raskest mulig til normalen.

Var det noen bekymringer for barn og unges situasjon som dominerte i starten?

Det var spesielt dette med at vi visste at mange opplever vold og overgrep. En ting var de man kjente til fra før gjennom barnevernet og som man lettere kunne følge opp. Men for de andre som ble innestengt med en eventuell voldsutøver, det var hovedbekymringen min, og regjeringen sin. Det snakket vi mye om utad også. Når ikke lærere og barnehagelærere er til stede og ser så er man mer sårbar enn i en normalsituasjon.

Hvilke aktører var det som ivret for å få til en sterkere skjerming av barn og unge?

Barneombudet hadde og har en sterk stemme. I regjering vil jeg fremheve helse og justis som hadde mange av de samme bekymringene. Det hadde vi mange diskusjoner rundt.

Er det noen aktører som har holdt igjen, og heller ville prioritere å skjerme andre grupper i samfunnet?

Nei, men det er klart at det er lett å være enig i prinsippet, men at man i visse tilfeller vekter andre ting høyere. Vi fikk gode og tydelige råd fra helsemyndighetene. Det var enighet om at vi måtte holde igjen på andre områder for å kunne lette for barn og unge. Jeg mener også at det at foreldre kunne gå jobb og beholde jobben, det er også til det beste for barna. Så det er ikke svart-hvitt alle disse vurderingene.

Dette er kanskje også et læringspunkt. Noe jeg satte pris på var at FHI og HDIR var inne på RCU møter. Man satt ofte med mange spørsmål og det at de hadde orienteringer på hvert møte var veldig nyttig. Det at man enkelt kunne stille spørsmål og ha en interaksjon der man hadde påminnelse om vanskelige temaer som for eksempel trossamfunn, det gjorde at man i fellesskap kunne finne løsninger. De kom med tydelige anbefalinger og man kunne stille spørsmål til tolkninger. Det var aktører jeg satte pris på for å finne gode løsninger.

Du har nevnt fordeler med FHI og HDIR inne i RCU og R-konferanser. Ser du samtidig noen ulemper med at de var til stede?

Jeg gjør egentlig ikke det. Slik vi la det opp fikk vi en god oversikt over rapporterte tall etc. FHI og HDIR var ikke med i diskusjoner om sakene, men var tilgjengelig for spørsmål. Hvis regjeringen var usikker eller hadde spørsmål, kunne FHI og Hdir være med å nyansere og forklare og på den måten fant regjeringen ofte en løsning. Med å høre debatten i regjering så de mer av utfordringene mellom sektorene og ble opplyst og lærte noe til de skulle komme med de neste anbefalingene.

Tema 3. Erfaringene i tjenestene på BFDs ansvarsområder

Hva er inntrykket ditt av hvordan tjenestene som ligger under Barne- og familiedepartementet har klart å opprettholde sine tilbud utover i pandemien – altså etter den første nedstengingen ?

I hovedsak fungerte det ganske bra. Dere er kjent med gult nivå på barnevern over en lengre periode før det ble grønt. Bekymringsmeldinger gikk ned i starten før det gikk opp igjen på høsten. Både krisesentre og familievernkontor opplevde jeg fungerte bra etter starten. Det var hele tiden utfordringer når det var regionale og lokale nedstenginger, for hvordan man skulle gi et godt tilbud. For eksempel på krisesenter, hvordan komme seg dit når partner satt hjemme og visste at man forsvant ut. Den typen ting var en bekymring. Vi fikk tilbakemelding om at det fungerte godt. Utover sektoransvaret var det tjenester på andre områder det var vanskelig å holde på et så høyt nivå som vi ønsket. På barnevernsiden var min opplevelse at man i starten litt redd for de fysiske møtene og at det var litt vedvarende. Det var en vei ut å skylde på pandemi når man egentlig ikke ville møte barnevernet. Det har vært et krevende felt.

Hva har – etter din vurdering – vært de største utfordringene etter den første nedstengingen?

Slik jeg erindrer det var det gjennomgående en tilbakemelding på at ting fungerte greit. Det var kanskje noen utfordringer under lokale nedstenginger eller smitte som ga mangel på personell. Det var en bekymring for lite bekymringsmeldinger og at det var få som kom på krisesenter.

Hva, om noe, kunne vært gjort for å redusere disse problemene og bekymringene?

Ikke noe jeg automatisk kommer på. Et punkt er kanskje relatert til kommunene og hvordan det fungerte i ytterste ledd som kommunalt barnevern. De styrer dette selv og kunne man funnet mekanismer, som for eksempel møtene med statsforvalter hvor de rapporterer tilbake til oss om utfordringer, til å fungere enda bedre for å gi best mulig tilbud der ute så kunne det vært nyttig.

Barnevernet var definert som «samfunnskritisk» gjennom hele pandemien, mens mange andre tjenester rettet mot barn og unge har vært stengt i perioder eller har operert med redusert kapasitet. Hvilke tanker har du om dette?

Hvis man tenker på familievern for eksempel, burde man klart å åpne opp tidligere. Det er selvfølgelig lett å si i etterpåklokskap. Som sagt var min opplevelse var at ting fungerte bra så min bekymring gikk vel så mye på stengte barnehager, skoler og fritidsaktiviteter og at helsesykepleiere ble omdisponert, som på sektoransvaret for BFD.

Noen aktører har vært bekymret for at kommunene tolket smittevernreglene for strengt, og innførte strengere tiltak enn det smittevernveilederen la opp til, og at dette har gått ut sårbare grupper som trenger tjenestene. Hva tenker du om dette?

Jeg er enig i det og har fremført budskapet på gjentatte pressekonferanser. Men man må huske at i en smittesituasjon er det krevende for kommunene å finne riktig nivå. Noen håndterer et nytt

utbrudd, andre håndterer et utbrudd for første gangen. Man skal ha forståelse for det. Men det er ikke tvil om at man endte opp med å gripe for langt inn. Det ser vi tendenser til fortsatt. Det går litt for enkelt utover barn og unge i forholdsmessighetsvurderingene.

Vi ser av dokumentasjonen vi har fått oversendt at kommunene til tider har uttrykt frustrasjon over det de opplever som motstridende beskjeder fra nasjonalt nivå. Staten sier både «begrens tjenestene, hindre smitte» og «hold skoler og barnehager åpne». Staten sier «test og vaksiner», men også «ikke omdiriger helsesykepleierne på skolene». Hva tenker du om kommunikasjonen med kommunene om utforming av tiltak og tiltaksnivå?

Det er det jeg prøvde å legge til på forrige spørsmål. Jeg kan forstå hvis noe oppleves som en mismatch i kommunikasjonen. Men for å snu litt på det. Helsesykepleiere visste man ikke skulle flyttes på og at de var viktig for barn og unge. Man hadde annet personell tilgjengelig i nasjonale lister som kunne kalles inn og man skulle ha beredskapsplaner for tilgjengelig personell, slik at det skulle være fullt mulig å håndtere det. Men jeg har forståelse for at det er vanskelig. Man kan ha alle mann til pumpene i noen dager, men det kan ikke pågå over tid. Det må tilbake til normalsituasjon, det kan ikke fortsette slik i ukesvis. Jeg mener vi i kommunikasjonen viste det dilemmaet, samtidig som vi forventet tydelig at det ikke skulle gå utover barn og unge.

Hvilke kontaktpunkter har du selv hatt mot kommunene gjennom perioden med trafikklysmodell, påbud om hjemmekontor etc, for å forhindre at tiltakene tolkes for strengt? Hva var din rolle der ?

Vi hadde møter med statsforvaltere. Jeg var innen noen statsforvaltere som hadde egne møter med sine kommuner hvor jeg ble invitert inn. JD, HOD og Kommunaldepartementet hadde faste møter hvor dette var en stor del av tematikken.

Tema 4. Barn og unge gjennom pandemien

Gjennom hele pandemien har det vært et mål at nedstengninger og andre smittetiltak skal utformes slik at barn og unge «skjermes». Opplever du at dette har skjedd i praksis?

Ja og nei. Jeg tror man med en strategi uten det som hovedprioritet hadde hatt mange tiltak som hadde sett annerledes ut. For gjenåpning og nedstenging har det vært slik at det åpnes opp raskest og stenges senest for barn og unge. Likevel har tiltakene hatt spesielt stor belastning for barn og unge. Når mange fremdeles har hjemmeskole har dette åpenbart ikke samme kvalitet faglig og sosialet som med vanlig skole.

Mener du at denne føringen om å holde tjenestene oppe for barn og unge er tilstrekkelig kommunisert til kommunene, og at kommunene har fulgt den opp?

Vi sto hele tiden i situasjoner hvor vi opplevde at kommunene stengte ned litt for mye. I deler av dette var det viktig å unngå utbrudd og man stengte ned føre var. Jeg kan forstå at noen kommuner gjorde det. Jeg tror vi gjentok det mange ganger og jeg tror de var enig i budskapet og prioritering, men resultatet var at for mange stengte skoler for raskt og brukte for lang tid til å gjenåpne.

Ser du systematisk variasjon i at noen kommuner har fulgt opp bedre enn andre? Hva kjennetegner i så fall kommunene som følger godt opp (handler dette om kommunestørrelse, region, kompetanse og organisering...)?

Ikke som jeg har kunnskaper om. Det er kanskje mer at Østlandet og Oslo med smitten som var der, var i en helt annen situasjon.

Hva tenker du om nasjonale fagmyndigheters mulighet til å påvirke det som skjer i kommunene?

Min opplevelse fra r-konferanser og media var at det var god kommunikasjon mellom FHI og kommuner når man trengte hjelp i kommunene. F.eks ved regionale og lokale tiltak fra regjeringens side. Også på direktoratsnivå opplevde jeg god bistand til kommunene.

Formidles rapportene fra koordineringsgruppen til kommunene?

Det er jeg usikker på. Det er litt dilemma vi satt med. Man kan skrive brev og ha møter, men kommunene drunker også i alt av budskap som kommer. Det er ikke sikkert alt i koordineringsrapportene var viktig for kommunene. Hovedanbefalingen om å holde ting åpen var selvfølgelig viktig for kommunene.

Internt i regjeringsapparatet, hvor lett eller vanskelig har det vært å fremme det overordnede hensynet til barn og unge? Har du eksempler hvor hensynet til barn og unge har hatt forrang foran andre hensyn?

Det var når vi jobbet med de ulike trinnene og for gjenåpning. Da prioriterte vi mer etter rekkefølge. Når vi la de strategiene og føringene var det tydelig ting som omhandlet at barn og unge ble prioritert i tidligere trinn enn annet.

Den 3. januar 2021 strammet dere inn de nasjonale reglene på nytt, blant annet reduserte dere anledningen til sports- og fritidsaktiviteter for barn og unge. På hvilke måter var du involvert i diskusjonene i forkant av denne?

Er du fornøyd med måten BFD ble involvert på?

Det husker jeg ikke detaljene på. Delta kom over jul og inn i det nye året. Jeg var nok i de diskusjonene og hadde notater om det.

Neste vendepunkt kom 23. januar, da det ble innført svært strenge tiltak i 10 kommuner (Nordre Follo og nabokommunene). Var BFD involvert i diskusjonene i forkant av dette grepet?

Jeg husker ikke detaljene, men jeg var sikkert delaktig i det.

Overordnet, har det vært uenighet mellom «utdanningslinja» (KD, Udir) og Barne og familielinja (BFE og Bufdir) på den ene siden og «helselinja» (HOD, Hdir) på den andre siden i diskusjonene om nasjonale tiltak som rammer barn og unge direkte eller indirekte?

Vi har hatt diskusjoner om ulike prioriteringene, men jeg kommer ikke på noe jeg var spesielt frustrert over.

Bisitter: Det var å drive frem tiltaksnivå så lavt som mulig, men jeg opplevde enighet.

FHI var kanskje i større grad forsiktig, mens HDIR var mer føre var.

Har du konkrete eksempler på viktige gjennomslag, der BFD klarte å få gjennomslag for tiltak / tilpasninger som skjermet barn og unge, eller kompenserte dem for ulemper? Kan du eventuelt fortelle om disse?

Det var konsensus i regjeringen om strategi og gjenåpning, at barn og unge skulle prioriteres så høyt der der. I budsjetttrunder der var utdanning, justis, psykisk helse også et tema. På marskonferansen i 2021 prøvde vi å synliggjøre situasjonen for barn og unge. Overskriften for budsjettet var veien ut av krisen, men også ettervirkninger. Som vold og overgrep, psykiske konsekvenser, tapt progresjon på skolen, etc. Det var jeg en pådriver for å få mer tilskudd til, men det var en tydelig konsensus i regjeringen om at dette var viktig. Det var en utfordring å finne de rette tiltakene for å nå ut. Det er lite som kan erstatte at læreren er der og at man er på skolen.

Har du eksempler på saker der dere ikke fikk gjennomslag – tilpasninger eller tiltak BFD gjerne ville hatt, som ikke ble noe av?

Jeg har egentlig ikke det. Det er sikkert noe rundt beløpsstørrelse etc. men ingen store ting jeg husker her og nå.

Regjeringen har underveis i pandemien utgitt en Langsiktig strategi og en Beredskapsplan for videre håndtering. Disse dokumentene har vært revidert en rekke ganger. Hva har vært BFDs rolle i forbindelse med utarbeidelse av disse dokumentene og ved endring?

Ja. Slik jeg husker det var dette på vanlig departementsforeleggelse. Noe ble behandlet på mail, andre ting i RCU og med kort tid. BFD var en naturlig høringspart og fikk komme med innspill til de ulike dokumentene.

Situasjonen for barn og unge har også vært relevant i forbindelse med innreiserestriksjoner og karantenehotellordningen – både i forbindelse med samvær med barn på tvers av landegrensene og barn og unge som oppholder seg på karantenehotell. I hvilken grad var BFD involvert i problemstillingene rundt dette?

Vi var ikke spesielt involvert utenom at vi fikk dokumentene. Jeg var delaktig knyttet til de ulike vedtakene, slik jeg husker det. Det var temaer vi hadde mange runder på i regjering. Jeg husker f.eks. dette med samvær, det klarte vi løse raskt. Problemstillinger knyttet til karantenehotell, spørsmål om å kunne se besteforeldre, personer med barn i utlandet ol. var mer utfordrende.

Var dere spesielt involvert eller fikk dere det bare på foreleggelse på lik linje med andre?

Vi var ikke utstedere av notat mener jeg, så jeg tror vi fikk det på lik linje med andre til departementsforeleggelse.

Etter de erfaringene vi har nå, tenker du at forvaltningen er organisert på en måte som er hensiktsmessig for å ivareta helheten i hensynet til barn og unge?

Ja, jeg synes egentlig det. Et av temaene vi hadde spesielt det siste halvåret før vi gikk av hvordan BFD kunne komme tettere innpå alle avgjørelsene om barn og unge. Slik som miljødepartementet er inne i alle saker med konsekvenser for miljø. Kanskje BFD trenger å være enda mer frempå. Vi så på ulike modeller for det. Koordineringsgruppen presset departementene til å jobbe bedre på tvers enn noen gang. Så kanskje lignende kunne vært gjort for å jobbe bedre på tvers. Det er viktig å jobbe med strukturer for bedre koordinering av arbeid mellom departementene. Samarbeidsloven som vi jobbet med tvinger instanser helt ned til kommuner til å jobbe sammen til det beste for barnet. En ting er hva man ser på i et departement, men det viktigste for et barn er jo at det faktisk følges opp. Jeg håper samarbeidsloven kan bidra til en positiv nytte ved å jobbe bedre sammen.

Har det vært for lite samarbeid mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå?

Ikke nødvendigvis for lite, men det er alltid vanskelig å få det til å fungere ordentlig. Det er så mange lokale forskjeller at man kan ikke sentralstyre alt og det bør man ikke heller.

Et spørsmål knyttet til karantenehotellordning. Det står i juni 2021 at alle mindreårige skal slippe opphold på karantenehotell. Det er 6 mnd etter karantenehotellordningen ble innført. Betyr det at det ble vurdert av HOD og FHI og at BFD ikke inne i vurderingene?

Vi var inne i vurderingene, men detaljene i hvordan det ble håndtert kan jeg ikke huske nå. Vi var involvert i saksbehandling i regjering som departement, det var vi hvert fall.

Vaksinestrategien

Hva tenker du om at barn og unge fikk tilbud om vaksinasjon først etter skolestart på grønt nivå høsten 2021? Forsøkte Barne- og familiedepartementet/du som minister å påvirke en annen fordeling av vaksiner?

Jeg hadde et vaksineseminar knyttet til barn med FHI vinteren 2021. Ulike land begynte med vaksiner og vi ønsket kunnskap om det. Konklusjonen slik jeg opplevde det i møtet var at for samfunnet så var det ikke nødvendigvis nytte at barn vaksinerte seg. Konsekvenser for barn og unge kunne være mer alvorlig ved å ta vaksine enn hvis de ikke gjorde det. Tematikken ble jevnlig diskutert og FHI og HDIR ble spurt om dette i regjeringskonferansene gjennom våren. Og den vurderingene hadde jeg og på det tidspunktet. Man håpet vaksinasjonsgraden skulle bli så høy på alle over 18 år, inkl de i risikogruppe av barn, at man ikke trengte vaksiner til barn. Men det var i en fase av under pandemien der man trodde det ville være nok.

Beslutningen om at kommunene kunne sette av 10 % av vaksinedosene til vaksinasjon av ansatte i skoler, barnehager og SFO kom først i slutten av juni 2021, og det var da frivillig om kommunene ville gjøre dette. Hva er dine refleksjoner om denne beslutningen? Kunne dette vært gjort tidligere og/eller på en annen måte?

Dilemma man sto i var at man ikke ville gi for mange føringer slik at det ble komplisert for kommunen å prioritere. Man kunne sikkert gjort det på en bedre måte og sikret at alle var vaksinert før de kom tilbake fra ferie. Det hadde vært en styrke.

Kommisjonen har inntrykk av at helsesykepleiere fra skolehelsetjenesten i flere kommuner har blitt omplassert til vaksinasjon. Hvilke konsekvenser har det fått?

Det er vanskelig å sette to streker under svaret. Min opplevelse er at mye spriker i tilbakemeldingene. Jeg tror man kan vise til at det er flere som ikke har fått tidlig psykisk helsehjelp når man kunne fått det. Når man ser dette enda lengre frem tror jeg resultatet vil være at mange barn og unge kunne gått til en helsesykepleier og kanskje sluppet større utfordringer senere.

Du nevnte tidligere at kommunene skulle ha beredskapsplaner mm. Kunne man fra sentralt hold gjort mer for å hindre omplassering av helsesykepleiere?

Helt sikkert, men mitt inntrykk er at det ble et tema som ble diskutert så mange ganger, i så mange skriv og møter, at det nok i mange tilteller er gode begrunnelser for det som ble sånn i kommunen. Likevel burde man kunne brukt annet personell til de oppgavene helsesykepleierene ble satt til.

Jeg vil gjerne legge til at som KRF leder var jeg pådriver for det globale vakinesamarbeidsprogrammet. Jeg var opptatt av saker der Norge bidro sterkt økonomisk og når det gjaldt fordeling av vaksiner. Dette har ny regjering fulgt opp på en god måte. Mutasjonene viser at det er avgjørende å ha de fordelingene i tillegg til å vaksinere egen befolkning.

Tema 5. Etter pandemien

Er det noen grupper barn og unge du var særlig bekymret for da du fratrådte som minister?

Selvsagt de jeg nevnte med vold og overgrep i hjemmet, bekymringen for de er innestengt hjemme. De med funksjonsnedsettelse med behov for hjelp og avlastning i familiene. Man fikk tilbakemeldinger om av familiene var utslitte da de ikke fikk den oppfølgingen de skulle ha. Det var en bekymring generelt på frafall i deltakelse i frivillige aktiviteter. For mange blir det raskt frafall og det er stor sjanse for at man ikke kommer tilbake igjen. Jeg er spent på hva resultatene på skole vil vise. Hva vil digital skole gjennom nesten hele videregående få å si for karaktere og det sosiale. Videregående er ikke obligatorisk og det er en frykt for at noen faller fra på grunn av tiltakene. Det er et stort segment jeg var og er bekymret for.

Hva kan gjøres for å kompensere for tapene de aktuelle barna og ungdommene har opplevd?

Et av mine hjertebarn er fritidskort. At alle barn og unge får gratis mulighet til å delta på fritidsaktiviteter. Jeg tror ulike tiltak kan være et vennlig dytt for å unge til å delta i fritidsaktiviteter. Det forutsetter at det er åpent for å kunne delta på fritidsaktiviteter. På andre felt som vold og overgrep er det bare konstant fokus og snakke om det blant de som jobber rundt barn og unge, bevissthet rundt symptomer etc er ekstra viktig for å fange de opp og gi de hjelp. På skolesiden handler det nok mye om motivasjon. Sommerskole og andre tiltak for læringsmestring og -lyst kan være viktig.

Var det igangsatt noen overordnede tiltak for å få fram kunnskap om langtidskonsekvenser da du fratrådte som minister?

Koordineringsgruppen var fortsatt i arbeid. Ungdata-undersøkelsene og omfangsundersøkelsen rundt vold og overgrep er viktig. Ungdata-undersøkelsen er kanskje en av de beste for den har en historie og de samme spørsmålene slik at man kan fange opp situasjonen mer presist.

Kjøs-rapporten var der. Jeg husker revidert og statsbudsjettet for 2022. Ettervirkning for barn og unge var noe av hovedfokuset i det.

Har BFD lært noe gjennom pandemien som departementet vil ta med videre?

Det er å være fremoverlent for å jobbe på tvers og snakke barn og unges sak i regjeringen.

Er det den viktigste lærdommen fra koronapandemien på barne- og familiedepartementets område?

Ja, sett fra politisk side opplevde jeg at strukturene fungerte bra. Jeg gikk ikke og var bekymret for sektoransvaret, det var vel så mye konsekvensene på andre felt som var den store utfordringen. Det å jobbe på tvers for å løfte barn og unge og konsekvensene for dem er noe av det viktigste vi har lært-

Er det noe jeg ikke har spurt om som du synes jeg burde spurt om?

Ikke som jeg kommer på.

Takk for at dere tok dere tid til å snakke med oss.

Digital gjennomgang 09.02.2022. Referat godkjent av Kjell Ingolf Ropstad, også på vegne av bisitter.

Oslo, 09.02.2022, Linda Aamodt